СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 148. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 28. червня, 1926. VOL. XXXIV. No. 148. Jersey City, N. J., Monday, June 28. 1926. THREE CENTS

ПОСТУПОВІ СЕНАТОРИ ПРОТИ УРЯДУ ЗА ФАРМЕРІВ

ВАШИНГТОН, 25. червня. — Відкиненне проекту закона Гоґена про допомогу фармерам головно за заходом прихильників адміністрації викликало обуренне серед поступових сенаторів з фармерських стейтів. Пять сенаторів видало до президента лист, в якім звертають йому увагу на те, що його фармерська політика мусить покінчитися катастрофою для републиканської партії.

ЖЕРТВИ ПОВЕНИ В МЕКСИКУ МАЮТЬ ПЕРЕХОДИТИ ТИСЯЧКУ.

МЕКСИКО, 25. червня. — Після тимчасових обчислень уряду, число жертв повени в місті Леоні, в стейті Ґванахвато, виносить більше як тисячу людий. Найбільше людий погинуло під домами, що завалилися під напором води. Шкоду обчисляють на 5 міліонів песет (півтретя міліона долярів). Уряд вислав у загрожену околицю поживу й одіж.

ДЛЯ ЗАПОБІЖЕННЯ ВИБОРЧИМ НАДУЖИТТЯМ.

ВАШИНГТОН, 25. червня. — Сенатор Ла Фолет вніс в конґресі проект закона, на основі котрого конґрес мавби не допустити засідати в конґресі ніякому членови, котрого виборчі видатки виносять понад 25,000 долярів.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА ДОПОМОГОЮ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНГТОН, 25. червня. — Уряд Американської Федерації Праці видав публичну заяву, в котрій звертає увагу на доконечну потребу дати якусь урядову поміч фармерам.

Заява підчеркує тяжке економічне положенне фармерів, тяжко притиснених банковими позичками.

ВІДЧИТ БЕРДА ПРО СВОЮ ВИПРАВУ.

НЮ ЙОРК, 25. червня. — В великій салі Карнеґі Гол, виповненій по береги, виголосив Евлін Берд, біґуновий подорожний, перший відчит про свою виправу до північного біґуна.

Відчит був ілюстрований фотоґрафічними рухомими образками, знятими підчас виправи. Перед відчитом Бердови доручено докторський степень, признаний йому Національним Ґеоґрафічним Товариством. В своїй промові Берд підносив заслуги своєї залоги й помічників. Його відчит часто переривали гучні овації.

ЗНОВА НЕВДОВОЛЕННЕ МОРЯКІВ З ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН.

НЮ ЙОРК, 25. червня. — Проти недавно заряджених докладних лікарських оглядин морських залог кораблів, приїзджаючих до Америки, проти яких недавно бунтувалися французькі моряки, збунтувалися тепер моряки анґлійського корабля Мавретанії.

Дванайцять корабельних музикантів заявило, що вони не розберуться до голого, як се приписують американські зарядження. Коли, однак, їм загрожено, що лишуться на корабли через цілий час побуту корабля в американських водах, моряки змякли.

ВИДНО, НІКОЛИ НЕ ПІЗНО.

БОСТОН, 25. червня. — Межи студентами баптиської теольоґії, яких висвячено тут нині в одній баптиській церкві, находився Герман Морисон, котрому тепер 54 роки. Став він студіювати теольоґію аж після того, як покінчив образованне своїх 6 дітий та всіх їх поженив.

РОСПУЧЛИВИЙ ПОСТУПОК МАТЕРИ.

МАНАСКЕН, Ню Джерзі, 25. червня. — Кілька днів тому назад приїхала сюди з Ґленбруку, в стейті Конетикат, на вакації родина Говардів, зложена з мужа, жінки й їх двох хлопців. Нині, коли батько виїхав до недалекого Нюарку, щоби поробити закупки для синів, які мали вибратися незадовго до „кемпу", мати з невідомого досі мотиву отруїла етером 8-літнього сина Лоренса і пробувала отруїти другого, 12-літного Джорджа та саму себе.

Матір відставлено в непритомнім стані до шпиталю, де над нею, як над обжалованою за тяжкий злочин, поставлено сторожу, Її муж каже, що вона від кількох днів тяжко роздумувала над смертю свого брата.

ВОЗДУШНА КОМУНІКАЦІЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 25. червня. — Підприємство Колоніел Ер Транспорт повідомляє публично про отворенне воздушної лінії, яка буде лучити міста Бостон, Гартфорд і Ню Йорк. Друга лінія буде лучити міста Нової Анґлії і Ню Йорк зі Сан Франциском. В осени буде заведена воздушна лінія з Ню Йорку до Флориди.

ПРОГИБІЦІЙНИЙ УРЯД НЕ ХОЧЕ ЧІПАТИ ЛА ҐВАРДІЇ.

НЮ ЙОРК, 25. червня. — Начальник проґибіційного уряду в сьому окрузі заявив публично, що він не виступить з процесом проти нюйорського конґресмена Ла Ґвардії, котрий заявив публично, що він варить і подає своїм знакомим пиво, яке має більше, як 1 процент алькоголю. Урядники кажуть, що вони не будуть процесуватися проти Ла Ґвардії тому, бо його поступок се чиста політична штучка, обчислена на робленне собі політичної реклями, а його пива ніхто не буде пити, бо воно не має ніякого смаку.

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі від 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE. P. O. Box 411. Philadelphia, Pa.

СПУСТИЛИ НА ВОДУ НАЙБІЛЬШИЙ ТЯГАРОВИЙ КОРАБЕЛЬ.

МИДЛЕНД, Онтаріо, Канада, 24. червня. — В заливі Джорджієн Бей спущено нині на воду тягаровий корабель Ґленмор, що є власностю підприємства Лейк Транспортейшен Ко. Має се бути найбільший в світі тягаровий корабель. Має він містоти 15,000 тон.

ХОЧУТЬ ПРИЗНАННЯ ГІНДУСІВ ЗА БІЛИХ.

ВАШИНҐТОН, 24. червня. — Кількох членів конґресу робить заходи за ухваленнем поправки до іміґраційного закона, щоби Гіндусів на будуче вважати не чорними, але білими людьми, як се досі роблено на великий гнів Гіндусів.

ВІДБИРАЮТЬ НІМЕЦЬКОМУ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИКОВИ ЗАМОК.

БЕРЛІН, 24. червня. — Федеральна Рада вирішила дорогою компромісу, що історичний замок в Ельс враз з 25.000 акрами землі, які на підставі давних февдальних прав належали до бувшого престолонаслідника принца Вільґельма — переходить на власність держави.

В той сам спосіб стратять Тогенцолерни ще й другі добра, які посідали на підставі февдального права.

За те не одержуть вони ніякого відшкодовання.

КОВБЕЛЬ ПРИЗНАНИЙ НЕПОЧИТАЛЬНИМ.

Василь Ковбель, фармер з Калієнто, Ман., що в лютім сего року вбив свою стару маму, не мусить відпокутувати своєе смертю за сей вчинок. Коли 10. червня викликано його справу в суді в Вінніпеґу, лікарі, які мали Ковбля під обсервацією, присягнули, що Ковбель має дитинячий розум і не здає собі справи зі свого вчинку.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ВЕДУТЬ СВОЮ АҐІТАЦІЮ.

ЛОНДОН, 24. червня. — З рамени уряду видано „Синю книгу", яка містить листи і документи, знайдені при послідних ревізіях, переведених у ріжних лондонських комуністів.

З тих письм виходить, що всі большевицькі місії, хоч би й такі як кооперативні, є на услугах третого інтернаціоналу і служать до поширення большевицької пропаґанди в Анґлії.

З листів виходить далі, що анґлійські комуністи працюють в тіснім порозумінню з Москвою.

НАПУВАВ КОРОВИ ГОРІВКОЮ.

Розленд, Б. К. — Коли поліція найшла в домі Джосефа Молінера сім кварт бренді, на якій не було урядової печатки, то вона потягнула його до суду. В суді на оправдання Молінеро сказав, що ту горівку тримав ще від часу заки заведено прогибіцію, і що він давав її пити своїм коровам, коли вони були хорі. Суддя присудив йому заплатити 50 долярів кари і кошти.

ПРОЦІВ ЗАСУДЖЕНИЙ НА КАРУ СМЕРТИ.

Данило Проців, вінніпеґський робітник, має повиснути на шибениці 25 серпня, бо лава присяглих признала його за виновника смерти його незаконної жінки Анни Кардно. Процес, що відбувався перед суддею Мекданалдом, був короткий і хоч проти Процева не було прямих доказів, що він убив жінку, то ріжні признаки на стільки сильно показували проти него, що присяглі судді по двох годинах наради признали його винним душогубства. Лікарі ствердили підчас розправи, що в убитої остало тільки чотири незломаних ребер, а ціле тіло було вкрите синяками.

ЗА БОГАТО КУХАРІВ ЗІПСУЛО СТРАВУ.

МАРОНЕК, Н. Й., 25. червня. — Федеральні ірядники, які глядають за пачкарями наркотиків, зробили нині ревізію в мешканнях Китайців, що служуть тут в однім клюбі. Підчас того, як урядники робили ревізію, хтось зателефонував на поліцію, що банда розбишаків зробила напад на китайську службу. Поліційний уряд сейчас вислав туди громадку полісменів і детективів. Полісмени сейчас випустили воздух з ґумових колес автів, що стояли довкола дому, а відтак зайшли до середини з добутими револьверами, арештували всіх урядників та розоружими. Заким поліція переконалася, кого вона арештувала, ревізія вже зійшла на ніщо, бо за той час весь заборонений „штоф" певно добре сховано.

В ЧАСИ ПРОГИБІЦІЇ: АПТИКА ЧИ КОРЧМА?

НЮ ЙОРК, 25. червня. — Федеральний уряд почав у місті нагінку проти дроґістів, які продають алькоголічні напитки без лікарських рецепт. Нині арештовано таких аптекарів 13.

ПОВІСИВСЯ В ПРИСУТНОСТИ НАРЕЧЕНОЇ.

Санта Круц, Кал. — В часі, як його наречена дивилася, Ф. Маляк виліз на дерево, засилив собі на карк мотуз, привязав до ґилі і скочив. Дівчина, М. Ґарця, сказала в суді, що на вид ції сцени вона зімліла, а коли прийшла до свідомости, Маляк висів на мотузі нежиный.

ПОВІСИВСЯ ЗА 33 ЦЕНТИ.

Іван Кован, касієр одного з торонтонських банків зробив в книжках помилку і йому забракло в касі 33 центи готівки. Чи зі страху, чи з перемучення над вислідженнем помилки повісився таки в банковій огнетревалій касі. Ошибку в книжках знайшли, але за пізно.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ В АНҐЛІЇ ГОТОВА ВІДКЛИКАТИ ВУГЛЕВИЙ СТРАЙК

ЛОНДОН, 25. червня. — Секретар майнерської юнії Кук заявив, що майнери готові вернути до роботи і закінчити страйк, коли правительство цофне проект закона, яким вводиться примусову осьмигодинну працю в майнах.

Юнія домагається далі, щоби майнерам признати на разі ту саму плату, яка була в 1924 р. та щоби її доповнювати з приобіцяних державних субсидій.

Як тільки майнери вернуть до роботи, розпічнуться спільні наради що до остаточного урегульовання майнерських платень.

В ПАРИЖІ ТАКИ ХОЧУТЬ РАТИФІКУВАТИ ДОВГИ.

ПАРИЖ, 25. червня. — В французькім парляменті слідний нахил до того, щоби таки ратифікувати французько-американський договір в справі сплати довгів. Причиною того треба вважати фінансову комісію, яку установив бувший міністер скарбу Перет в цїли виготовлення здорового фінансового пляну. Та саме комісія є тої думки, що без ратифікації довгів не може бути мови про стабілізацію франка.

Теперішний міністер фінансів Кайо є рівнож за ратифікацією. Він тільки хотів би поробити деякі поправки. До того самого стремлять і другі критики того договору.

На всякий случай справа ратифікації продовжиться, бо Франція буде змушена поробити передтим инші внутрішні економічно-фінансові реформи.

КАЙО АТАКУЄ БАНК ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 25. червня. — Всі дотеперішні міністри фінансів мали клопіт з Банком Франції, який посідає величезну золоту резерву в квоті $700,000,000, а не хоче її нарушити для ратовання франка.

Кайо має на найблизшім засіданню ради міністрів запропонувати вибір нового ґовернора банку. На місце Робіно має прийти Моро, директор державного банку в Альжирі, приятель і довірений Кайя.

Робіно має мати одначе велике число прихильників і його не так легко буде можна позбутися.

ЧЕРЕЗ ДЕБАТУ НАД СОВІТАМИ ТРЕБА БУЛО ЗАМКНУТИ НАРАДИ В ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН, 25. червня. — Дебата, яка була ведена в палаті послів на тему анґлійсько-совітських взаємних відносин, була так голосна і довела до таких диких сцен, що треба було сесію замкнути.

Ходило о те, чи зірвати з совітами торговельні договори через те, що вони мішаються в анґлійські справи, бо шлють навіть гроші на аґітацію і піддержання ґенерального страйку.

Австен Чемберлейн заявив, що британський уряд не зірве зносин, хоч має доволі що до закиду совітам. Тої самої думки був Ллойд Джордж, а далі МекДоналд.

До галабурди прийшло тоді, коли не давали голосу членам Партії Праці.

Дуже остру противбольшевицьку мову виголосив командант Локер Лемпсон, який характеризував Леніна як такого, що відорвав Росію від її приятелів в часі війни та знищив не тільки російську монархію, але й російську републику та цілий нарід.

Десятки тисяч Анґлійців згинуло через Леніна, бо він заключив мир з ворогом і продовжив війну.

„Оттой сліпий містер Мартин, що сидить на ґалерії та прислухується нашим дебатам — це рівнож жертва большевиків" — так говорив Локер Лемпсон.

ПОТОПА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 25. червня. — У цілій Німеччині такі повени, яких не знає історія. 100,000 акрів управленої землі під водою.

Повінь потягнула за собою 15 жертв в людях і $30,000,000, як втрату через знищенне засівів і забудовань.

25,000 жовнірів, або одна пята часть цілої німецької армії вислана на ратунок. Здовж рік Лаби і Одри покликано майже всіх мущин до ратункової акції.

Коло міста Гале заляло декілька сіл в той спосіб, що довозять до них живність аероплянами. Залізнича комунікація дуже загрожена. Навіть великі міста готові бути цілком відтяті від Берліна.

Найбільше потерпіла Саксонія. Шкоду обчислюють в неї самої на $18,000,000.

Правительство готується до великої ратункової акції, бо сотки тисяч готові остати тепер без даху і поживи.

ХТО ПЛЯНУВАВ НОВИЙ ПЕРЕВОРОТ В ЕСПАНІЇ.

ПАРИЖ, 25. червня. — Збіґці з Еспанії подають, що в Мадриді арештовано 200 заговірників, які мали бути в змові з ґенералом Вейлер та хотіли скинути теперішний уряд Прімо де Рівери, а навіть усунути короля і оголосити републику. Ґенерал Вейлер мав бути головним інспірантом того перевороту. Правительство видало зі свого боку стейтмент, в якім називає заговірників смішними, деструктивними авантурниками, мішаниною з синдикалістів, републиканців і анархістів.

Правительство далі тої думки, що нарід далекий від тих авантурників. Воно заявляє, що вже тепер поробить такі кроки, що така авантура другим разом вже не повториться.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповіда.
Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ДАЙМО СЕБЕ ЗАМАНИТИ МАСНИМ СЛОВАМ

Пілсудскі і його прихильники шукають опори. І то не тільки в своїй власній суспільности, але й серед національних меншостей. І їх то хотілиб вони укоськати і чимнебудь збути. От хочби обіцянками, придержуючися своєї пословиці, що „обецанка цацанка, а глупему радосць".

Пілсудскі опирається кромі цего головно на армії, а в тій знова армії національні меншости відграють неаби яку ролю. Половина армії це жовніри неподьских народностей, головно Українці і Білорусини. Ті саме послідні, як воно дивно не складалося би, робили державний переворот в користь Пілсудского. Згядно не вони робили. Це тільки роблено коштом їх крови, бо між погибшими на вулицях Варшави вояками були головно самі православні, себто Українці з Волині і Білорусини з Білорусі.

Треба отже Польщі, що являється цілком зрозумілим, приєднати тепер чимсь ті сили, які фактично задецидували про владу. В таких обставинах нема отже нічого дивного, коли теперішний премієр Польщі Бартель звертається сам до Українців і поклинкуючися перед парляментарним українським клюбом на свою приязнь з митрополитом Шептицьким, зачинає нам сипати обіцянками мов з рукава.

З другого боку, знеможені довгою боротьбою наші братя в краю, хотілиб по правді хоч якоїнебудь передишки. Тому мило може вразити там не одного, коли читає, як премієр Бартель святочно обіцює, що коли Українці попруть політику Пілсудского, прийде до цілковитої зміни польського режіму на українських землях. Бартель запевняв далі Українців, що з приходом Пілсудского прийдуть зарахом великі зміни в адміністрації краю і в шкільництві, що буде усунений з міністерства освіти заїлий ворог українства Лопушанський та що, будуть усунені ті воєводи і старости, які відносилися ворожо до Українців.

Все те приємно слухати, особливо старому краєви, який так дуже потребує передишки. Та инша річ, чи з тих обіцянок вийде якенебудь користь. Чи дійсно відносини в Польщі зміняться до тої міри, що український нарід зможе дещо свобіднійше відотхнути, що українській школі будуть приверненні хоч давні австрійські права та що перестануть невинних людей саджати до тюрем та судити. На жаль, ціла дотеперішня практика виказує, що якийби не був польський уряд і хтоб на нім не засідав, всі вони однакові в відношенню до нас. Нема ніякої ріжниці між Бартелем а Прушиньскім по суті, бо тільки методи їх ріжні.

Польща потребує тепер національних меншостей, особливо Українців. Без національних меншостей не вдержиться не тільки Пілсудскі, але і ніякий другий уряд. Ніхто не буде міг перевести в Польщі корінної реформи без зміни політики супроти національних меншостей. Треба отже поробити тим нещасним меншостям якісь концесії. Зробити щось про людське око, щоби втихомирити заграничних банкирів та уможливити американському фінансовому експертови Кеммерерови виготовити такий фінансовий плян, що успокоїв би американського капіталіста Гаррімана та других, що взялися експльоатувати Польщу.

Треба національних меншостей рівнож і для оборони себе самих. Кров національних меншостей буде прецінь далі рішати про те, яка партія може в Польщі вдержатися при кермі.

І так змушені ми в Польщі проливати кров навіть тоді, як самі Поляки між собою жеруться і коли бються за владу. Ми мусимо держати одну сторону проти другої так, як це випало підчас недавних боїв на вулицях Варшави. Ба, ми мусимо переживати ще більшу трагедію. Бо польська армія розполітикована. І вона бере участь то по одній то по другій стороні. Вона то зробила тепер один політичний переворот, а вкороті може зробити другий. І будуть битися і стріляти проти себе один польський полк проти другого так, як це було вже підчас послідного перевороту. А по одній і по другій стороні будуть стріляти до себе рівнож і Українці і другі непольські вояки, які будуть падати не знаючи навіть, за що і за кого.

Бо якаб польська партія не виграла, по чиїй стороні не бились би ми, вислід для нас буде все однаковий. Дальше поневолення, от і все.

Тому не може нас заманити тепер Бартель, навіть тоді, коли покладається на приязнь з митрополитом Шептицьким, бо бувало вже таке, що колись польські висланники хрест святий цілували, присягу складали, божилися, що додержать умов, та мимо того ніколи їх не додержували. Не може отже заманити нас тепер навіть і особа самого Пілсудского, ні його революційна минувшина. Якраз Пілсудскі записався в історії нашої визвольної боротьби не менш кріваво як Вишневецкий. Він то перевів анексію Галичини вже тоді, коли посилав проти нас під Львів польське військо. Він загарбав великий шмат української землі на Волині, він загнав десятки тисяч наших людей до таборів смерти, а найбільші переслідування Українців були якраз за часів влади Пілсудского. Вже те саме мусить і повинно відстрашити нас від всякого компромісу з ним і з його урядом.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАНТЕОН

АМВРОСІЙ МЕТЛИНСЬКИЙ.

27. червня 1870. року помер український учений і поет Амвросій Метлинський.

Він родився в однім році з Тарасом Шевченком та пережив його на девять років. Отже й діяльність Метлинського припадає на ті часи, коли на Україні був такий геній слова, як Шевченко.

Метлинський залишив замітний слід в українській поезії тих років. Він був найбільший лірик по Шевченку. Виховувався під значним впливом старшого українського поета Артимовського-Гулака й тим творить одно звено в непереривному ланцюгу розвитку української письменности, яку започаткував Котляревський.

З молоду він почав пильно збирати українські народні пісні. Розсліджуючи їх, він перенявся наскрізь ними так, що сам став народним поетом. В своїх поезіях він головно зображав старі козачі часи та долю народніх героїв.

Першу збірку, підписану прибраним призвищем Амвросій Могила, він видав в 1839. році, себто на два роки пізнійше першої збірки галицького поета М. Шашкевича „Дністрова Русалка".

Поезіями Метлинського захоплювалися не тільки Українці, але й чужі народи, як Москалі й Чехи. На ческу мову перекладено кілька поезій, між ними такі перлини творчости Метлинського, як „Козача смерть", „Зрадник" і „Гетьман".

Метлинський мав значний талан, який проявлявся навіть в його наслідуваннях чужих поетів. Так приміром поему німецького поета Уланда „Ді Штербенде Гельден" Метлинський перeробив на „Козачу Смерть", і вона робить на читача далеко більше враження ніж німецький взірець.

Твори Метлинського є в силі кожного Українця глибоко зворушити, бо вони живо й художно малюють ті часи, коли велася боротьба українських героїв-козаків. Він виспівує їх славу та розкриває перед нами ті дорогі могили, де похована слава України.

Живучи в один час з Шевченком, який пророчим своїм оком бачив воскресення України й кликав свій народ до боротьби, Метлинський не мав віри в те воскресення. Йому здавалося, що вже Україна не встане. Тому у нього поруч з оспіванням слави минулої, часто бренять струни прославлення московського самодержавія. Отже він мав поетичний талан, але не мав пророчої сили духа. Був слабий і немічний, коли його порівняти з таким титаном, як Шевченко.

Всеж такі вірші Метлинського написані майстерно прегарною мовою, мали великий вплив по обох боках кордону на загальний напрям української поетичної творчости. Наповені глибоким чуттям, вірші його завжди чудово, майстерно викінчені.

Переходячи до коротенької характеристики деяких його віршів, треба зазначити, що він не міг не відкликнутися на національну зраду, яка й в часи Метлинського очевидно мала велике розповсюдження. Він, поет спокійний, поет, що не кликав до боротьби, все виступає проти зрадників з такими проклонами:

> Хто тебе, родино, рідний зневаже,
> Хай той на чужині серця не має...

Далі поруч з батьківщиною ставить віру, говорячи:

> Хто свою віру, хто край свій покине,
> Хай той без роду на чужині згине,
> Згасне його око, душа почорніє,
> Замре його голос, серце зотліє!

Хто зрадив свою віру, свою батьківщину, той

> Від людей ласки не матиме;
> Сам від себе в душі тікатиме...

Зрадника не тільки

> Його рідне слово в пісні не грітиме,

Але навіть

> Йому пісня углем горітиме...

Перше зерно любови до рідного краю, до рідної пісні посіяла в його душу бабуся, що:

> Вона мене кохала; піснями пиленала,
> Рідним словом кормила, рідній мові [учила.

Пісня та народня, що співала не лише бабуся йому, але й старий дід-бандурист, що як

> Дідусь заспіває, в бандуру заграє —
> Грлосить бандура, стогне, оживає:
> Жаль візьме дитину, жаль візьме бур-[лаку!

Бо в тій пісні він співає:

> Де недавно козак гомонів,
> Його кінь тупотів;
> Він на Ляха й Татар налітав,
> „Смерть і спис напускав —

Там тепер вже більше не буяє слава козаків, а натомісць:

> Стогне між трупом щось, стогне,
> Мов розмовляє...
> То старий козак із сином
> Віку доживає!

Доживають свого віку старі козачі традиції. Живуть вони вже лише в спогадах. Затих гомін боротьби на широких степах України, і лише одинокі могили стоять та сумують, нагадують про колишні часи життя, про часи боротьби, про часи велитенських змагань українського народу. Сумні-спокійні ті могили й немов то життя навколо завмерло, а

> Колись, мій синку, ми тії могили
> Трупом та трупом начиняли;
> Колись, мій синку, ми в тії могили
> Злих ворогів було спати клали.

А тепер уже не те. Тепер

> Чуєш, як і вітер
> Засвистав, загомонів...
> Плаче, оплакує
> Козак своїх братів!

Але ще більше поет оплакує українське слово, бо на його гадку:

> Вже не греміти, вже не горітиме, як [в хмарі,
> Пісня в народі, бо вже наша мова [конає.

Будучи поетом пасивної вдачі, а не людиною активної боротьби, яким був Т. Шевченко, Метлинський замісць Шевченкового „І на сторожі коло них поставлю СЛОВО!", плаче над завмиранням того слова. Смерть рідної мови для нього більше болюче ніж те, що близкуча, козача доба вже минула і що померла козача слава. То, що померло таке славне минуле, історичне України, то:

> Ні! крик
> Розпачу, болі, о ні
> то ще не крик, який учує ухо
> І до якого мир привик.

Мир привик до того, що всі історичні події минають, поволі відсовуються все далі й далі з памяти людської і замісць них виростає нове життя. Але є далеко страшнійша подія, коли уміраєнарод, коли уміраєйого душа:

> Отто страшній крик, як тихо, глухо
> Замовк язик, бо в серці крик.

Аби хоч трохи затамувати крик свого відчаю, що помирає українська мова, Метлинський написав наукову розвідку про українську мову, потішаючи себе тим, що може хоч для науки буде жити прекрасної краси його рідна мова.

Ми, свідки сучасних подій маємо щастя бачити, як глибоко помилився цей поет чутливої душі. Якби він це предбачав, сподівався й мав надію, то може виступивби він був зовсім з иншою силою. Може й звучалаби його пісня не мелянхолійно, а бадьоро, призовом до боротьби, до відродження життя.

Були лише моменти, коли поет починав вірити, що українське письменство не завмре, а буде розвиватися далі, чому він і ставив йому власні завдання:

> Нам, братця, нам, братця, вже нам не [ходити
> Та до панів, до панів тих великих у [гості, —
>
> Коли-ж ті пани самі приходять до нас у гості, то просимо їх:
>
> Тільки не внось свого, гостю, звичаю:
> Батько казав, що як свій оддамо —
> Ми і дітки наші пропадемо.

А всеж поет не находить в собі сили волі кликати до боротьби за краще майбутнє. Тому Метлинський залишається в пантеоні української музи, як співець краси минувшини українського народу.

Амвросій Метлинський.

БУРЯ.

Буря виє, завиває
І сосновий бір тріщить,
В хмарах блискавка палає
Грім за громом гркокотить;
То, як уголь, ніч сгорніє;
То, як кров, зачервоніє.
Дніпр клекоче, стогне, плаче,
Гриву сивую трясе;
Він реве й на камінь скаче,
Камінь рве, гризе, несе...
Грім що гримне, в беріг гряне —
З пущі полумя проглянe.
Запалало і стемніло,
Застогнало в небесах;
Дощ линув... Загомоніло
На горах, полях, в лісах,
І з дощами та з громами
Дніпр реве між берегами.

Амвросій Метлинський.

СТАРЕЦЬ.

Вітрець передзимній, вохкий, холодненький
В діброві засохшим листом шелестить.
З торбинкою старець йде сивий, старенький;
Лист жовтий, червоний шумить, хрупотить.

„Колись то (він шепче), за батька і неньки,
Возили в цю пору, складали стіжки...
Була тоді хата, садки зелененькі,
Сінце і скотина, город і бджілки.

Умерли: пропала худоба, хатина,
І по миру старцем пустили мене!
Схиляю головку, як тая билина,
Усяк, як чужого, од себе жене.

Тиняюсь по селах, ночую край тину,
Чужії і села, і хати, і тин!
Хиба може вітер в лихую годину
В степу поховає: не бовкне і дзвін!...

В село причвалаю в неділеньку вранці, —
Одну мені радість ще Господь зберіг:
Дім Божий — дім рідний для Божого старця!
Задзвонять до церкви, то я й на поріг!...

Вітрець передзимній, вохкий, холодненький
В діброві пожовклим листом шелестить...
Дзвонили до церкви; йшов старець швиденько;
Втомився, схилився, й навіки замлів.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

31.

Братство св. отця Николая в Перт Амбой, Н. Дж., відділ 104. У. Н. Союза.

Наше братство відбуло мітинг дня 22. мая і на ньому уряд предложив справу Сиротинця.

Коли уряд піддав справу під дискусію, то всі члени одноголосно заявилися, що нам потреба Сиротинця. Відтак з братської каси ухвалено 50 долярів, а кромі сего декотрі члени зложили добровільний дар. До сего часу зібрано межи членами 38 долярів. На сьому ми не перестаємо, але збираємо далі. — Мисак Гарасим, секретар.

32.

Товариство ім. Богдана Хмельницького в Пітсбургу, Па., відділ 118. Українського Народного Союза.

Наше товариство на минувших зборах ухвалило висилкувати зі своєї каси на Сиротинець, який мається побудувати при У. Н. Союзі, суму 25 долярів. Таксамо кождий член має дарувати від себе найменше одного доляра. Ми досі зібрали 19 долярів. — М. Сарахман, секретар.

33.

Братство св. Георгія в Филаделфії, Па., відділ 239. У. Н. Союза.

Читаючи звіти відділів У. Н. Союза, якось не випадає, щоби й про наш відділ щось не написати.

З гори зазначую, що не маю я гадки висаджувати нашого відділу „на коня", але по прочитанню звіту відділу 222, я таки не можу витримати, щоби не написати, як наш відділ задивляється на так поважну справу, як будова Сиротинця У. Н. Союза.

Справу Сиротинця У. Н. Союза порушено на маєвім засіданню нашого братства. Хотяй наш відділ є найбільшим в Филаделфії, дискусії великої не було, бо справа Сиротинця є так велика, що двох гадок бути не може. Може і не всі члени однаково думають, але ані один голос не знайшовся против так великого діла.

Наші члени, хотяй їх і половини на мітингу не було, зделярували около 150 долярів, а з братської каси висигнуєсь 50 долярів.

Ухвалено збирати жертви через три місяці, а по трьох місяцях, суму, яку дасться зібрати, вислати до У. Н. Союза.

Жертви добровільні, хто скільки може, має дати.

Як наші члени приняли поклик У. Н. Союза, нехай посвужить факт, що підчас складання жертв на Сиротинець оден член встав з місця і каже:

„На таку велику ціль, як Сиротинець У. Н. Союза, то помимо того, що я вже кілька тижнів не роблю, і не знаю коли знайду роботу, і маю жінку і четверо дрібних дітей до утримання, даю з охотою 5 долярів з свого тяжко запрацьованого гроша".

Другий говорив: „Сиротинець був від довшого вже часу мрією неодного члена У. Н. Союза, але, як бачу, ці мрії зачинають прибирати дійсні форми, а при попертю всіх членів У. Н. Союза, в короткім часі можна буде ці мрії бачити очима, а невірні будуть могли навіть руками намацати".

Третій говорив:

„Сто тисяч долярів на близько 20,000 дорослих членів є досить поважною сумою, але як ми всі члени вімемося щиро „з під серця", за діло, то за рік-два можемо мати свій Сиротинець. Але розуміється, що треба давати, хто що може. Не повинно бути ані одного члена У. Н. Союза, щоби не дав бодай як найменшу жертву, щоби не вложив бодай одної цегли до так великої будови, якою є будова Сиротинця. Бо всі, як оден! Бо як ми члени У. Н. Союза не дамо, то хтож нам дасть?!

„Правда, нема межи нами міліонерів, нема великих богачів, і всі працюємо на сей гріш, хтось лекше, хтось тяжше, а хтось дуже тяжко, але кождий повинен щось жертвувати. Як не 10 долярів, то 5 долярів, як не 5, то хоч 1 доляра. А як вже й доляра не може жертвувати, то най дасть кводра, але най дасть кводра.

„Даваймо всі, хто що може. На так велику ціль треба дати й більше. Хто може дати кводра, нехай дасть два. Хто може дати 10 долярів, нехай дасть 20 долярів. Тоді в короткім часі будемо мати свій Сиротинець і наші діти-сироти, старці і каліки колись (бодай по нашій смерти) подякують нам".

Такі Сиротинці, як У. Н. Союза за допомогою своїх членів хоче виставити, мають тут в Америці майже всі нації. До тепер то лише ми Українці були позаду.

При такім Сиротинци, розуміється, мусить бути якась школа до навчання читання й писання. Здалобися теж мати школу реміснмчу, щоби діти сироти навчились зароблятн на хліб на себе і свої будучі родини і щоби виросли на хвалу У. Н. Союза і українського народу. В краю сироти, заки малі, гуси пасуть, а як більші, то ні. Тут в Америці так не можна. Тут для дитини школа бути мусить.

Що до старців і калік, то були колись такі дикі народи, що як отець постарівся, або окалічів і до роботи вже не був спосібний, то найстарший син брав поліно — та й тата по голові... Нехай не марнує хліба Божого на дармо. Убивали на смерть. По убиттю може ще й зїли, того вже не знаю.

Тепер часи инші. На смерть вже старих не убивають. Сильнійший помагає слабшому, здоровий помагає хорому, і длятого будують такі доми, щоби немічні старці й каліки могли дожити свого часу без боязни перед голодовою смертю, про які то випадки досить часто приходилось менi читати в американських газетах.

При кінци закликую всіх читачів і прихильників „Свободи", і всіх Українців загалом, які ще не належать до У. Н. Союза, нехай сейчас приступлять до У. Н. Союза, найбільшого і найсильнійшого українського запомогового товариства в Америці. Як Союз ще вибудує свій Сиротинець, то жадна подібна українська організація не буде в силі з ним зрівнатись. Він не лиш що буде виплачувати дане посмертне, але й ще буде мати притулок для сиріт по померших членах, до котрого першенство, самозрозуміло, будуть мати члени і діти-сироти по членах У. Н. Союза. Я недавно говорив з одним членом з иншої організації і коли я йому росповів про проектований наш Сиротинець, то сей сказав мені, що він свою організацію покине, а вступить до У. Н. Союза, бо в У. Н. Союзі може бути певний, що в разі нещасливого випадку його родина буде забезпечена, як в жадній иншій українській організації.

Волод. Сегінь, касієр.

НЕЩАСЛИВА ТРИНАЙЦЯТКА.

З нагоди утворення послідного передпереворотового польського уряду польська преса обрахувала, що за 8 літ Польща мала 13 кабінетів. Один кабінет тревав пересічно 210 днів. Усіх міністрів було 139. Найдовше тревав кабінет Владислава Грабского, реформатора польських фінансів. Найчастійше змінялись міністри у тому міністерстві, від якого стан фінансів найбільше залежить: у міністерстві торговлі та промислу. По нещасливій 13 раді міністрів прийшла революція.

Амбросій Метлинський.

БАНДУРА.

Кому співати цю співанку,
Як не тобі, родохованку?

Та чи тож ви, братця, коли-небудь чули
Старого, сідого козака-співаку?
Його спомянімо, зробім йому дяку,
Бо якії чули, й ті його забули.
Чи про гетьмана, чи про гайдамаку
Дідусь заспіває, в бандуру заграє, —
Голосить бандура, стогне, оживає:
Жаль візьме дитину, жаль візьме бурлаку!
Гомонить народом, вітром пісня вие,
І ллеться сльозами, і вороном кряче,
Мов та дівчинонька, жалібненько плаче...
В людей сльози ллються, серце важко ние...
Та деж ти дівався, старенький співаче?
Ой, заспівай нам про життя козаче!

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зійдімся всі як один на пікніку Української Діточої Школи.

Концертом 3-го липня закінчує другий рік науки Українська Діточа Школа в Ню Йорку. Починаючи з понеділка 28-го червня в церковній галі при 7-ій вулиці будуть переводитися пописи дітей школи, на які прибудуть певно цікаві родичі та взагалі всі ті, що інтересуються наукою у нашій школі.

Діточа школа в Ню Йорку зорганізована два роки тому, як окрема самостійна організація в тім часі. як парафіяльна школа за б. пароха о. Підгорецького була зовсім занепала, маючи десь трохи більше трьох десятків дітей. Теперішня школа доходила числом до 500 душ дітей. Науку веде в ній пять кваліфікованих учителів. Розміщена школа в церковній галі, в Народнім Домі на 6-тій вулиці та в сирітському домі на 7-мій вулиці, що зветься домом Народного Комітету. В останньому помешканню школа платить за одну кімнату 30 долярів ренту на місяць. Крім того до цієї-ж школи належать школи, що містяться на Роджер стріт, на Вашингтон стріт, на 49-тій вулиці та на 106-тій вулиці.

Скількість дітей в школі моглаб бути побільшена з новим роком, колиб можна у-льокувати школу більше в центрі населення української іміграції, бо головна маса родичів, що посилають дітей до школи, живе між 7-ою вулицею та аж нижче Гавстон стріт, а найбільше між 1-ою евеню та до самої води Іст рівера. Тому й школу треба льокувати десь там, аби дітям не доводилося переходити таких дуже рухливих вулиць, як перша евеня та друга евеня, а також, щоби не гаяти багато часу на далеке ходження до школи. Доводилося завважати, що багато батьків не посилає до школи дітей, бо немає часу водити їх до школи, а самих дітей пускати так далеко небезпечно. Також багато дітей залишило школу серед року теж тому, що далеко ходити і вони не встигають робити англійські шкільні завдання.

Уже другий місяць провадить шкільні справи новий уряд, що, не звязаний працею та інтересами в других організаціях, цілковито віддається справам школи. На жаль завдяки наслідкам праці минулого уряду, якого члени по більшости були заняті справами инших організацій та інституцій, школа має значний недобір грошовий, який був привів школу до тяжкої кризи. Нарешті енергійними заходами нового уряду кризу ту трохи залагоджено й життя школи пішло далі нормальним шляхом.

Тепер у неділю 27-го червня улаштовується шкільний пікнік в найліпшім парку, що є в околицях Ню Йорку (Улман Парк), який з минулого року полюбили собі ріжні організації міста Ню Йорку. Там уже робила й школа свій пікнік в минулім році. Від успіху матеріяльного сего пікніку залежить дальше нормальне існування нашої школи. До сього часу громадянство міста Ню Йорку, треба правду сказати, ставилося до школи якось індеферентно. На словах завжди почуєш, що школа потрібна, що школа є найдорожча й найбільш корисна національна інституція, що в дійсности так і є, але коли прийде до моральної, а тим більш до матеріяльної підтримки тої школи, то завжди бачиш одних і тих самих одиниць, а не ширший загал. Навіть не дуже багато й батьків є, що активно беруть участь в життю школи, а то є такі, що на жадне шкільне підприємство не приходять, ніколи не беруть білета ні на представлення, ні на концерт і т. д. Навіть більше того, не дуже то поспішають з оплатою за науку дітей, а єсть і такі, що провчивши цілий рік дітей в школі і ані цента не заплативши за науку їх, тепер перед самим закінченням школи забрали дітей з неї, аби не платити залеглостей. Гадаю, що добре зробила би шкільна управа, якби прізвища таких батьків оголосила зрештою до публичної опінії, щоби й загал знав таких „патріотів".

Для Нюйорчан це ганьба й сором, що вони мають в школах своїх національних яких пять соток дітей! А де решта? Де ті десятки тисяч дітей, що заповнюють вулиці та вчаться на них пустувати?! Що собі думають батьки про таке виховування своїх дітей, не кажучи вже про національний обовязок? Чи не краще, аби дитина пішла до рідної школи й навчилася там того, чого вона ніколи й нігде не вивчить і не почує в американській школі, ніж вона буде бити байдики у вільний час по вулицях та вчитися там того, що до доброго кінця не доведе?!

Виходить на таке, що Нюйорчане вміють лише багато верещати, сваритися, політикувати й все говорити, говорити й говорити без кінця. А коли прийде до якоїсь розумної забавки, як от діточий концерт, представлення, чи ось як тепер шкільний пікнік, то більшість завієтся Бог знає куди; иноді навіть до Поляків чи до Жидів, аби лише не до своїх. Там залишить не один доляр, а иноді й десяток „на забаві", а на культурну, чи дійсно якусь національну ціль в той час пошкодує пару центів.

Не розмов треба, не сварок, а праці й діл. Треба поступати в національному ділі так, як говорите, тоді й лад буде. Як би так тільки подвоїти тих пару десятків активних людей в Ню Йорку, які увесь час буркають та штовхають національне життя міста Ню Йорку, то побачилиб, які несподівані результати можна би осягнути. Щоби заслугувати на назву українського патріота, чи взагалі Українця, треба в національній справі щось робити, треба брати участь в національному життю, коли вже не активною своєю працею, то хоч пасивно, своєю участю.

Хочеться вірити, що нюйорський загал не поставиться пасивно до школи та її дальшого розвитку, а возьме участь на пікніку, проведе гарно час на свіжому повітрі, а не в душній хаті дома, чи десь в таємній корчмі, та підтримає матеріяльно та морально свою школу.

Добре би було, якби школа завела які небудь дешевенькі відзнаки, чи що инше, чим би відзначалися ті люде, що приходять їй на допомогу та беруть участь в життю й підприємствах школи. Це показувалоб тих, що є дійсно патріотами та бажають добра не тільки свому народові, але й своїм дітям.

Нюйорчанин.

Розмова.

Він: Як думаєте, чи подорож причиняється до образування?

Вона: Так, ви також повинні би вибратися в світ.

ОБОРОНА ХРЕСТИКОВИХ ЗАГАДОК.

Сучасна інтелігенція винайшла собі нову повчаючу забаву: відгадування хрестикових загадок. Деякі особи так щиро пріють над розвязкою цих загадок, немов би мали виграти ціле майно. Инші, що дивляться на їх довгогодинні зусилля, часто глузують з них. В обороні аматорів хрестикових загадок став відомий французький письменник-гуморист Трістан Бернар. Він сам видав свій „Альбом хрестикових загадок" з „50 ріжними проблемами", попередивши його гимном у честь хрестикової загадки. На думку Т. Бернара мода, що прийшла на ці загадки, не тільки не є доказом поверховности нашої доби, але доказом поглиблення освіти та почувань. „Від часу, як я почав займатися цим спортом — каже він — зробив я великий поступ: спершу у вишукуванні слів, далі у вишукуванні страшних дір у моїй освіті. Завдяки цьому я розвинув своє мистецтво поезії. (Не забуваймо, що Т. Бернар — гуморист і любить пустити таку похвалу). Чи обовязком письменника не є в першій мірі збогачувати свій запас слів, пізнавати їх ніжніще значіння і вишукувати багато висловів для цього самого поняття? А де-ж можна зробити це краще, як при хрестиковій загадці, де треба ломити собі голову над поодинокими словами, шукаючи слова як найбільше від нас віддалені і з найбільше ріжнородним значінням? Мені здавалось, що я знав грецьку мітольогію; виявилось, що я її не знаю. А чого можна навчитись з природничих наук і техніки! Признаймось, що ми визначувались повною неграмотністю нпр. у городині. Всі ми знали, що таке горох, фасоля або капуста, але хто з нас знав, до якої групи рослин вони належать? Хрестикова загадка є нам провідником у незнані світи та тайни, збогачує наш стиль та уяву". Нема сумніву, що вчитись історії, літератури чи природознавства при помочі хрестикових загадок приємніще як у школі.

ЛЮЛЬКИ ТА ПІДКОВИ.

Англійський премієр Болдвин курить невпинно люльку. Коли він закінчив щасливо генеральний страйк, з усіх усюдів посипались до нього дарунки: люльки та тютюн. Має він їх стільки, що може курити до смерти безплатно. Крім цього одержав він ще підкови, як символ щастя. Якби їздив не автом, а кіньми, то також міг би їх підковувати до схочу. Нині його хата повна від тютюну та підков. Навіть якби Болдвин збанкротував зовсім на політиці, то може відчинити крамницю з тютюном і залізом.

ЯК ГРУБА Є МИЛЯНА БАНЬКА?

Обчисляли й досліджували, як грубою може бути болонка аж поки її не видно. Пластинка золота, яке можна купити в крамниці, а така тонка, що просвічує зелено, буває груба менше-більше на одну десятитисячну міліметра. А ще тонші болонки є на миляних баньках, що то ними люблять бавитися діти. Грубість миляної баньки досліджував німецький професор Карло Штремер. Коли зробимо велику миляну баньку, то побачимо чудові краски, які витворюються і скоро зміняються, за той час, як банька буяє у воздусі. Краски ці походять з того, що нагромаджуються верстви світла, а зовнішня і внутрішня стіна баньки їх відкидає. Коли глядимо довше на баньку, то бачимо чорні плями, які повстають на ній наєамперед зовсім на горі і банька зараз тріскає. У тих місцях, де банька має чорні плями, вона найтонша. Точні досліди виказали, що банька груба лише на яку шестиміліонову часть міліметра.

Державна тайна.

Англійський державний муж сидів раз із товаришем у гостинній кімнаті готелю і розмовляв собі спокійненько. Нараз підійшов до столика молодий чоловік і спитав: „Чи міг би я говорити з вами хвилинку, мистер Блек?" — „Прошу дуже",—відповів політик встаючи від столика. Молодий чоловік попровадив його впоперек кімнати, а при цьому робив міну, начеб мав спитатися щось дуже важне. В самім куті кімнати прошептав політикови до вуха, що він є редактор якоїсь там газети й хотів би довідатися, яка його думка про заграничну політику держави. Мистер Блек на хвилинку мов остовпів, але зараз прийшла йому якась думка до голови і він сказав до редактора: „Ходіть зі мною". Опровадив редактора по цілій кімнаті, потім сходами на коридор до їдальні, перейшов впоперек, а як найшлися в самім куті, пошукав щось у гардеробі й тут нарешті сказав редакторови: „Признаюся вам, що я нічо не знаю".

В. Будзиновський.

ЯК ПАН РАДНИК ОЖЕНИВСЯ.

ОПОВІДАННЄ.

(14)

— Вже! — сказав сідаючи.— Чи не ліпше так? Бодай бачу, що ти ще не така стара, як я зразу думав. Дуже добре держишся. Виглядаєш ліпше, як моя небіжка виглядала десять років тому. Тобі вийтиб ще раз замуж... А тепер, давайте їсти, бо мені вже зачинає бурчати в животі.

На другий день Климови Анна принесла каву до ліжка.

— Се перший і послідний раз, — Клим сказав — бо я не люблю в ліжку снідати. В погідну днину буду снідати в саді. Бачу, що там є стіл і лавки. В негоду, в хаті. Але я волів би не сам, а з цілою родиною.

— Я не знала, що так хочете. Мені казали занести, то я занесла.

— Очивидно, очивидно. Тепер вже знаєш?

— Та знаю. Скажу старій.

— Якій старій?

— А газдині.

— Пані Мурковій?

— Та якось так вона пишеся.

— То вона стара? Як не хочеш, дівчино, щоби я сердився на тебе, то не називай її старою, бо вона ще цілком не стара. Вона молодша від мене. Чи ти й мене звала би старим? Га? Давби я тобі!

— А як маю звати її? Молода?

— Зви, як хочеш, тільки не стара. Чи панна вже встала?

— Коли! Казала спитати, чи вже може зайти до вас. Вона нині якась така марна. Мабуть цілу ніч не спала. Чи вона, бідна, не полюбила того махабунда, пане? Вибийте їй, пане, його з голови. Найліпше було би, вибити клин клином. Як би...

— Що, як би? Як би той вагабунда з нею оженився?

— Не махабунда, а хто инший.

— Є тут такий, що був би добрий для неї?

— Та є. Дуже добрий.

— Хто він?

— Вгадайте самі.

— Я тут ще нікого не знаю.

— Його знаєте. Він з Гамерики. Вчера приїхав.

Сказавши се, Анна захихотала і втікла.

Клим не мав тої панської звички, щоби снідати в ліжку. Отже, встав, умився, одягнувся і вже до виходу, дошку зі сніданнєм заніс до першої комнати і поставив на столі. Ледви сів і став мастити маслом булку, двері відхилилися і в комнату всунулася голова Анни.

— Ти чого? — Клим спитав.

— Я гадала, що ви вже поснідали, отже хотіла забрати посудину, — Анна відповіла.

— Панна вже по сніданню?

— Вже давно. Вже й від роботи в городі вернула.

— Якаж там тепер робота?

— Треба полоти.

— Попроси панну сюди.

Голова Анни щезла і за хвилю прийшла Віра.

— Ти нині мабуть зле спала, — вуйко замітив, призираючися їй. — Вже й Анна помітила, що ти щось змарніла.

— Та зле, вуйку. Плелася всяка всячина, тай не давала вснути. Коли я троха здрімалася, то сей сон ще більше томив мене.

— У тебе бувають такі страшні сни? Щож таке тобі снилось? Розбійники, чорти, пекло?

— Таке ні, але... хто зна, чи не гірше.

— Чи не повторялося в твоїх думках і в сні все те, що ти вчера пережила і перебалакала?

— Від того все зачиналося,— Віра потвердила паленіючи.

— То і той радник морочив тебе?

Віра ще сильнійше спаленіла.

— Кажиж! Приснився тобі радник, чи ні? — Клим наставав на відповідь.

— Як приснився, то з вашої вини, вуйку. Бо ви тільки наторочили мені про него.

— Отже він таки приснився тобі. Чи ти й думала про него?

— Та мусіла думати, коли він, хоч його зі мною там не було, не хотів вступитися мені з очий.

— Щож ти про него думала і як він тобі снився?

— Вуйку, не мучте мене тим радником! Чого ви його чепилися.

— Як жеж я його чіпаюся? — Клим спитав сміючися. — Я тебе чепився.

— На одно вийде. Більше не балакайте зі мною про него, бо я другої такої ночи вже не видержу. Я хочу спати і, як се досі все було, твердо спати.

— Що ти через того радника не годна виспатися, то се не добре, — Клим сказав, обіймаючи одною рукою стан дівчини і пригортаючи до себе. — Я вже не буду балакати про него, як мені тільки ще одно скажеш. Чи тобі любо було тоді, коли він тобі приснився?

— Вуйку, не питайте, бо відповіди не почуєте, — дівчина відповіла шепотом, ховаючи лице під сурдут на груди Клима.

— Скажи, як не годна голосною, то бодай кивнувши головою, чи ти хотіла би, щоби справді було так, як тобі снилося?

— Вуйку, ви вже мабуть самі вгадуєте, що я хотіла би. Вчера я ще була дурна...

— Значить, як би він мені сказав, що любить тебе і що оженивсьби з тобою, то гарбуза не дістане?

— Він того не скаже. Не скаже і не подумає.

— А я нащо тут? Як тобі не скаже, то скаже мені.

— Ви хочете з ним балакати про се? Ви хочете зачати? Бо він перший не зачне. Я сама спалила між мною і ним всі мости.

— Навпаки. Ти, гадаючи, що він твій вуйко, построїла дуже тривкий міст від себе до него і від него до тебе. Ти розіграла, розбурхала його кров.

— Але я той міст зруйнувала, викопала іще більшу пропасть моєю проповідю. Я його так змісала...

— Пусте. Він тепер вже розуміє, чому. Сам сказав мені, що він скомпромітований, бо негідно поводився з тобою. Він вину вже взяв на себе.

— Хоч би й так! Через те він буде мене виминати.

— Тебе буде виминати, але не мене. А хоч би й виминав, то я влізу йому в дорогу. Я зачну...

— Вуйку, не зачинайте, бо тільки мене скомпромітуєте.

— Я вже тобі казав, що зачинаючи балакати з ним, тебе й не згадаю. Він сам буде просити мене, щоби я його звів з тобою... Я люблю сватати і вмію сватати... Отже... не скомпромітуєш мене? Гарбуза не даш?

Віра обіймила вуйка крепко за шию, пригорнула його голову ухом до своїх уст і шепнула:

— Але, як вже беретеся за діло, то робіть скоро, бо... бо ся ніч була страшна!

Вуйко поцілував дівчину в чоло, сів на кріслі, вийняв з кишені хустину і став стирати піт з лиця і з чола.

— Найтяжшу перешкоду я вже перескочив, — сказав, випсапавшися. — Гадаю, що з ним піде лекше. Тільки пальцем кивну і він прибіжить до тебе... Чи тепер маєш яку роботу?

— У нас все є якась робота. Але як я вуйкови потрібна, то се також робота. До пильних господарських робіт є наймичка.

— Я хотів би оглянути Микуличин... гарнійші місця. Але я тут перший раз і самітний не люблю лазити. Хочу, щоби ти провела мене. Покажи мені таке місце, де можна би купатися в сонци. Зберися!

— Та я вже зібрана. Тут ходять по домашньому. Тільки возьму хустину на голову і черевики з грубшими підошвами. Ті мештики на камінню зараз розлізлись би.

— То йди, але живо!

Хтось застукав у двері і коли Клим крикнув „прошу!" в комнату всунулося мале жидення і подало Вірі писульку. Віра прочитала, розсміялася і показуючи Климови писульку, сказала:

— Готельник Мошко пише, що його комірник пан радник хоче заплатити свій довг за комірне у нас і за сніданнє. Далі жид пише, щоби йому сказати, кілько радник завинив нам, бо він сам стягне з радника його довг і відпише від нашого довгу у жида.

— Скажи твому хитрому татови, — Клим крикнув до жидика, — твій тато нехай перекаже панови радникови, що пан радник нічого не винен, бо він був наш гість; і як схоче зробити нам честь, то далі буде нашим гостем. Також перекажи татови, що за пару мінут я буду у него і заплачу довг пані Муркової. Розумієш?

— Розумію, — жидик відповів.

— Тр, гони, бо буком вижену!

— Жидик зрозумів погрозу серіозно, бо відскочив і щез за дверми.

— Іди до мами, — Клим звернувся до Віри — і возьми від неї рахунок, щоби я знав, кілько жидови належиться. По дорозі полагодимо справу довгу і підемо далі.

Від Муркової, двигаючи валізку, радник просто пішов до готелю Мошка. Побачивши радника з валізою, Мошко доміркувався, що приїхав Американець і радника випросили. Будь то би не знаючи причини, Мошко наївно спитав:

— Вам, пане раднику, не подобалася хата, чи Микуличин? Може тут воздух за острий для вас? Бо гадаю, що хата пані Муркової дуже добра. Кождий преся до неї. До иншої хати, або до мене йде тільки тоді, коли хата Муркової вже занята.

— Бодай тебе Бог побив! — радник гукнув. — Чому ти не спитав, чи хата вільна? Через тебе така компромітація.

— Я наймичку питав, — жид відповів. — Сказала, що вільна. Мабуть сама не знала. Дежж вас приміщу? У мене повно, повнісько. Завтра вже буде вільних пару комнат. Як би ви не такий великий пан, то могли би ніч переночувати в сіні на оборозі. Сіно свіже, пахне як рожа.

— На оборозі в сіні і під дашком волю, як під чистим небом на голій землі.

— Як пан радник не погордить оборогом, то я за сю ніч не почислю нічого.

Радник лишився і спав на оборозі. Правда, довго-довго не міг вснути, але не сіно було причиною безсонниці. Вснути не давав йому образ Віри. То жалував, що не скористав з запросин її вуйка і не лишився у Муркової, то вдоволений був, що втік, бо не сумнівався, що Віра вже не глянула би в його сторону. Хоч нарешті, десь по півночи вснув, то її образ морочив його. Не лиш образ, але й її цілунки. Щоби богато не го-

(Продовження на стороні 4-ій).

ПОКЛИК
ДО ШАНОВНИХ ЗЕМЛЯКІВ СЕЛА ТЕРПИЛІВКИ, ПОВ. ЗБАРАЖСЬКОГО.

Заснована у нас перед 4 роками кооператива приступає до будови Народнього Дому. По довгих ваганнях і короводах куплено місце під Дім в Гриця Скоценя, напротив бл. п. Антона Бомби. В домі має міститися склеп, канцелярія, кооператива, читальня, молочарня і саля театральна. Маємо і мусимо збудувати твердиню, з якої будемо боротися з економічним визиском села і де буде місто пристановище та осідок для культурної праці в селі. Не можемо рівнодушно дивитися на се, щоби наша молодіж виховувалася і зводила вечері в коршмі чи на пустих і диких жартах, не маючи нагоди прочитати газету чи добру книжку тай зростала без відповідного культурного і національного виховання.

Кооператива наша міститься покищо в склепику, збудованім при дорозі понизше Івана Заяця. Приміщення потребуємо ліпшого, бо кооператива розвивається і оскільки вороги її та кріпня не візьмуть верху, забезпечимо село наше від визиску чужоплемінних гандлярів, яких в нашім селі є дійсно за богато. Крок за кроком — через кооперацію кладемо битий шлях для ліпшої долі нашого села, де приходиться боротися з недовірєм і з несвідомістю, а то і з явною злою волею.

На будову Дому у нас грошей за мало. Кооператива вже призбирала около півтора сотні долярів, а село може дасть на осінь по 10 кг. пшениці від морга. Серед теперішних обставин в краю, де сильно подорожів матеріял будівельний, без Вашої грошевої помочі ми Народнього Дому не вибудуємо і тому просимо Вас о ласкаві жертви. Збирайте їх і складайте разом з другими людьми з нашого села. Ми віримо, що ані оден уроженець села нашого не відмовить жертви на так важне діло. Ви, що найбільше свідомі того, як велике значінне має Народний Дім в селі — там ізза моря не забувайте на своє місце родинне, бо хто Матір забуває, того Бог карає, чужі люди цураються, в хату не пускають.

Ми просимо всіх без ріжниці партій, так як не робимо партій при будові Дому.

Власні датки, чи зібрані жертви, просимо пересилати або впрост чеком через Банк на адресу: Господарсько-споживча Спілка „Відвага", кооператива в Терпилівці, в долярах, або там в Америці на руки Вп. Гриця Рибачка в Філадельфії, 756 N. 22nd Street, Philadelphia, Pa. Пан Рибачок Гриць зібрані жертви перешле опісля на руки наші, заснувавши передтим комітет в Філадельфії з наших людий для збирання жертв.

Всі датки будуть оголошені в краєвих і американських часописях.

Терпилівка, 13. мая 1926.

ЗА УПРАВУ КООПЕРАТИВИ:
Паляниця Гриць, Микола Скалацький, Осадчук Степан, Паляниця Дмитро.

Браття односельчани с. Терпилівки! Перший раз до нас до Америки звертаються наші земляки з просьбою помочи їм в так важнім зачатім ділі. Просять нас, щоб ми помогли добудувати нашими добровільними датками „Народній Дім", у котрім має гартуватися душа нашого молодого покоління до дальшої боротьби з непрошеними опікунами і взагалі з ріжними визискувачами наших малосвідомих селян.

На поклик тов. Гриця Рибачка наші брати з Терпилівки зійшлися 14-го червня в домі Стефана Захарчука в Філадельфії. Там вибрано комітет і зложено на сю ціль $47.50. Рівно ж ми довідались з листа В. Захарчука із Скрентону, що й там вибрано подібний комітет і зложено $25.00 на початок.

Тому в імени наших братів земляків в старім краю просимо всіх Вас Родимців з села Терпилівки заснувати по всіх місцевостях, де тілько мешкає кількох наших братів односельчан, такі комітети і по можности збирати жертви на сю ціль.

Ми тут в Америці повинні сей поклик уважати за велику честь і не жалувати тих пару долярів на так важне діло, як Український Народний Дім в Терпилівці. Чейже кожний з нас памятає той час, коли то наші брати зривалися до бою і клали свої буйні голови за волю і долю свою і нашу.

Тому власне між нами не повинно бути ані одного, котрий би не жертвував кілька долярів на добудовання Укр. Нар. Дому в Терпилівці.

ФІЛАДЕЛФІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ СЕЛА ТЕРПИЛІВКИ:

Ст. Штогрин, предс.; **Гр. Рибачок**, кас.; **Олена Штогрин** жена Павла, секр.; **Ст. Зазарчук, Максим Козуб, Петро Хома, Павло Штогрин, Ст. Слободян**, контр.; **Гриць Штогрин, Ст. Хома і Вас. Осадчук**, колектори.

Письма і гроші прошу слати на адресу касіра комітету:
GREGORY RYBACHOK,
756 N. 22nd St., Philadelphia, Pa.

Смілизний посол.

На дворі російської цариці Катерини II. розмовляли раз про вірність і невірність обох полів. Один заграничний посол у розгарі розмови сказав, що кожду жінку можна купити за гроші. — „І мене також?" — спитала цариця. — „Так, ваша величносте, але нема купця" — відповів посол.

АМЕРИКАНСЬКА КУКУРУЗА.

Кукуруза або, як її теж називають, пшеничка або пшінка (індійською пшеницею називають її також в Америці) є ростиною америк. року. Можливо, що й в Америку вона звідкись замандрувала. Згадку про неї найдено в старих китайських книгах і в розкопаних льохах стародавньої Греції найдено навіть щось похоже на зерно кукурузи. Та в новіщих часах ні в Европі ні в Азії про неї не знали, аж до відкриття Америки, де її плекали Індіяне доволі багато. Вони навчили перших кольоністів у Верджінії і в Масачусетс, як її плекати і як вживати на страву. І вже в перших білих кольоніях в Америці кукуруза була найважнійшим збіжжам, бо й зросла під цим підсонням і давала харч і для людей і для худоби, і на новім грунті дає ліпший урожай ніж уська иниа пашня.

Разом з тим, як американські кольоністи посувалися на захід, на широкі степи, за ними виростали й широкі лани кукурузи. Сталеві плуги, які увійшли в ужиток в 30-тих роках минулого століття, улекшили оранку і засів. Розбудувалися залізні дороги і зростав експорт. Сегодня як щодо засівної площі так і щодо вартости продукту, кукуруза є найважнійшим збіжжам у Злучених Державах. В 1924. році під кукурузою було в Америці 105 міліонів акрів землі, які дали 2,436 міліонів бушлів зерна; вартість усього жнива того року оцінюють на 2,405 міліонів долярів.

„Кукурузяний пояс" простягається від південного Огайо на захід, через південну Індіяну, Ілиной, Айову, Небраску і з Айови на південь через Кенсас і Мизурі. Здебільша це низька прерія, родюча, водяниста й легка для обрібки. Давніш було там богато багнистого бездеревного грунту, на якім після висушення буйно виросла кукуруза. Ілинойс, Айова, Небраска і Мизурі продукують її найбільше та й в усіх инших стейтах її сіють і збирають. Пересічно в Америці з одного акра землі буває 28 бушлів, та при добрій управі можна дістати й сто бушлів.

Під кукурузу надається найліпше глинковата й мокра земля. Так як кукурузу садять і збирають кождого року, то й земля згодом виснажується і вимагає погною. Важно, щоб ростина мала богато дощу і досить часу, щоб доспіти. Деякі породи потребують не менш як 180 днів від засадження до дозріття, та є й такі, що доспівають на протязі трох місяців. Неустанно робляться спроби виплекання породи, яка дозрівалаб ще швидше.

Важний також добір засівного зерна; добре погноєння; заволочити (заскородити) землю треба того самого дня, коли її зорано, щоб не висихала; уважливе садження; врешті охорона від хробаків.

Ціна на кукурузу в Америці дуже змінчива. Підчас війни й зараз після війни фармери мали з неї великі зиски; з акра кукурузи було в 1919 році 38 долярів прибутку. Та в 1921 році він упав на 12 долярів і тільки в 1924 році піднісся до 24.

При величезній продукції кукурузи та нестійкість цін відбивається дуже болючо на американських фармерах і належить до найголовніщих проблемів американського хліборобства.

РУМУНИ ЗАВЕЛИ НА БУКОВИНІ ПАНЩИНУ.

Доносять із зеленої Буковини, що по українських селах завели агенти сігуранци — панщину.

Богато румунських підпанків, що доробилися на хабарах, здираних з бідного населення, дістали після аграрної реформи від уряду землю по українських селах. Щоби завести господарство, обробити землю і поставити будинки, силують селян до примусових робіт як за панщини і за роботу нічого не платять.

Хтоби відмовився від примусової роботи в такого румунського панка, на того зараз сиплються доноси, зїздить жандармерія і так впертому хлопові докучають, що він вкінці волить іти і відробити пару днів панщини, як зносити таке переслідування.

(Продовженне зі сторони 3-ої).

ворити, вистане сказати коротко, що йому снився рай. За те гірко йому було, коли пробудився і побачив, що він сам. Впрочім в тім свіжім сіні було йому дуже добре. Як би не те, що люди сміялись би з него, гадаючи, що він такий скупердя, згодивсь би й ціле літо ночувати на оборозі. Рано дістав гарну комнату, з вікном на дорогу, на Прут і широку долину за рікою.

Зразу радник гадав покинути Микуличин. Його розум казав йому, що найліпше втинати полу і втікати відси, бо й без тої компромітації, така молода... не для него. Лише осмішивсь би, як би по неї простягнув свою руку. Фатальні наслідки непорозуміння дорізали його. Загадав відїхати першим фіякром, який до Микуличина привезе нового літника. Рішився, але не його сила була виконати рішенне. Фякер з літниками приїхав і відїхав порожний. Радникови забаглося бодай ще раз побачити Віру; бодай з далека. Вклонивсь би їй чемно, щоби зробити пробу. Щоби побачити, чи вона відклониться і як. Чи дуже церемоніяльно і гордо, чи вічливо, може й приязно. Як би не дуже сухо і згірдно, то, хоч се був би даремний труд, силкувавсь би за посередництвом вічливого Американця наблизитися до неї. Бодай на те, щоби вимолити опрощенне своїх гріхів, вольних і невольних. Щоби могло повторитися те, що було тоді, коли він мав її за покоївку, а вона його за вуйка, радник вже й не думав. Тепер він почув би себе в семім небі, коли би вона бодай подала йому руку і усміхнулася до него.

Радник попросив Мошка, щоби кого післав до Муркової по рахунок за вчерашний день. Сам сів голитися, щоби, оголившися, вийти і крутитися близько хати Муркової в тій надії, що побачить Віру і поклониться їй.

Клим, вийшовши з Вірою, пішов просто до готелю, кажучи їй, що насамперед треба розрахуватися з Мошком, щоби спекатися паршивих довгів. Коли прийшли під готель, сказав до Віри:

— До Мошка піду сам. Ти тут спацеруй собі, або сядь на лавочці край ріки і дожидай мене. Як полагоджу з Мошком, підемо далі.

Віра сіла на лавочці, Клим пішов до Мошка. Рахувати не було що, бо рахунок Мошка був точно такий, як рахунок Муркової. Клим виплатив гроші, сховав довжні писульки Муркової і спитав:

— Той радник, що вчера заквартирувався був у Муркової, у вас?

— У мене. В тих самих сінях, четверті двері праворуч. Але тепер не можна до него, бо він голиться.

— Пусте! Я не дівчина.

Клим пішов, заковтав у двері радника і почув з комнати:

— Хто там? Я в негліжу, бо голюся.

— Пусте! — Клим відповів, переступаючи без запросин радника поріг його комнати. — Ви не дівчина в негліжу, до якої не вільно приступати чужому мущині. І я не дівчина, якій не личить входити до мущини в негліжу. Добридень, пане раднику. Дуже добре трафилося, що я вліз до вас в хвили, коли ви саме при такій роботі. Не заберу вам часу потому. Ви голіться далі, я розкажу, що мене до вас привело.

Клим присунув крісло до стола, сів і виймив хустину, котрою став з чола стирати піт.

— Ви мабуть з рахунком від пані Муркової за вчерашний день? — радник спитав, кладучи бритву на столі і подаючи руку Климови, котрий вхопив її обома долонями і нею сильно потряс.

— Правда, ви з рахунком? — радник спитав ще раз. — Прошу показати. Зараз заплачу з подякою і буду просити вас виправдати мене, що я втік як той злодій.

— А деж би вона присилала рахунок за таку багателю! — Клим відповів, будьто би обурений.

— Всеж таки, кава, клопіт... непорозуміннє.

— Передовсім, ви зле адресували, посилаючи рахунок до неї. Сі комнати, в котрих Мошко усадовив вас, то мої комнати і ними тільки я диспоную. Ви були мій гість. І прошу вас, щоби ви ним далі були.

— Се не може бути, — радник відповів. — Вже від мене знаєте, чому. Від них мабуть почули решту.

— Від них я нічого не почув такого, щоби ви не могли бути моїм гостем. Навпаки, вони самі дивуються, що ви втікли. Але, прошу дуже... Голіться далі. Я скручу собі папіроску і потому зачну. Бо я до вас з дуже важним ділом.

— У мене готові циґаретки. Ось там в картоні. Дуже добрі.

— Спасибі. Я скручу собі... Бо.., бо не знаю, як зачати про се діло... Прошу, голіться далі. Чейже слухаєте ухом, не рукою, ані бородою.

Радник назад обернувся до зеркальця і став далі голитися. Клим крутив папіроску, досить довго. Нарешті, запаливши, промовив:

— Алеж ми, пане, насміялися, коли обговорювали вчерашне непорозуміннє. Велика шкода, що ви втікли. Ви були би разом з нами сміялися. А то геца!

— Мені не до сміху було.

— Правду кажучи, декому й у нас було не до сміху. Але то прийшло аж пізнійше. При мамі Віра не розказала докладно всего того, що було між вами і нею. Аж коли вийшла зі мною до садку, розказала. Бідна дівчина!

— Того й мені не до сміху було, бо я сильно провинився. Я без причини втік, не попрощавшися з панною Вірою. І соромно було мені і страшно. І вона була би мені руки не подала. Бо я ту гарну, ту чемну дівчину оскорбив, обидив.

— Отже ви самі кажете, що ви провинилися. Але то не штука, пане, оскорбити дівчину... завернути їй голову, збаламутити і втечи!

Радник здрігнувся, поклав бритву на столі, обернувся до Клима і здивований витріщив на него широко розплющені очи.

— Щоо?... Що ви кажете? — спитав.

— Те, що чуєте. Тепер дівчина не спить, не їсть, не пе, тільки заливаєся гіркими слезами.

— Щоо? — радник спитав ще більше здивований. — Плаче? Та чого?

— Хиба ви не знаєте?

— Відкиж можу знати?

— Вона каже мені — Клим став наслідувати оповіданнє хлипаючої дівчини: — Цілував мене, обіймав мене, на колінах садовив. Я гадала, що він любить мене, а він взяв, тай не попращавшися, втік.

— Хиба вона бреше, — Клим говорив далі своїм власним голосом — що між вами вже були такі інтимности? А може замало сказала?

— Коли вже вона сама вищебетала вам, що між нами, було, то й мені вільно сказати. Вона не бреше, бо так було. Так, ні троха більше. Але се було тільки непорозуміннє.

— Непорозуміннє? Добре мені непорозуміннє... баламутити, дурити, зводити молоду, добре виховану, незіпсовану дівчину з доброго дому!

— І тепер між нами непорозуміннє. Я не так думав. Непорозуміннє було в тім, що я її взяв за покоївку, з якою вільно пожартувати. Вона взяла мене за вуйка, з котрим вільно попеститися. Вона тих цілунків і решти не брала від мене як від залицяйника. Вона цілувала мене й не думаючи про те, що я мужчина. Я не залицявся, як до невинної дівчини. Сюди, чи туди, в усім тім було непорозуміннє.

— Нехай би й так, але вислід фатальний. Я собі так поясняю. Коли я надїхав, показалося, що ви не її вуйко. Вона мусіла подумати собі, що до тих любощів, які між вами були, ні ви не мали права, ні вона. Але зробити їх небувшими, вона не могла, бо що сталося, то не відстанесь. Ще й думаючи, що всім тим вона скомпромітована, вона мусіла про ті поцілунки і про ту решту думати. Думати в днину і, що гірше, думати в ночи. Думаючи про все те, вона, очивидно, далі чула ваші уста на своїх устах. Вона в думці далі пригорталася до вас. Але тепер, вже знаючи, що ви не вуйко, вона в думці цілувала і приймала поцілунки та пригортала до... пана радника. В її спогадах про поцілунки та про решту, ви були тільки мущиною. Окрім рідного батька, ще жаден мущина не цілував її, не пригортав до себе, не брав на коліна. Не дивуйтеся, що від тих ра-у-раз передумуваних любощів, в її жилах закипіла кров. Ви, ви ту кров розігріли, отже вона вас, як то кажуть, полюбила. Ви, не виновник, але ви зробили се. Ви маєте щастя. Ви розпалили дівчину, вона любить вас. Дуріє за вами, тай годі!... Алеж бо ви не голитеся... Слухати можете при своїй роботі.

Радник не знав, що на ту промову Клима відповісти, отже взяв бритву і став шкребти. Махнув пару разів і робота вже була скінчена. Поклав бритву і промовив:

— Пане, ви жартуєте. Хочете скарати мене за те, що я панну Віру так полюбив. Скажіть, чим я маю направити кривду, але не глузуйте з мене.

— Чи я подобаю на такого, що з такої річи робить жарти? Нехай, що ви мені чужий... Таки справді чужий. Але Віри не буду підіймати на сміх, розказуючи таке, як воно не правда.

— Пане, не говоріть дурниць ...вибачте за слово. Деж се можливе, щоби таке молоде дівча, що давно могло би бути моєю донькою, полюбило мене? Мене, такого старого, на добавок, так нагло! Вона мене ніколи не бачила, ніколи про мене не чула. Вчера ми зійшлися перший раз в життю. Як то може бути, щоби вона мене полюбила?

— Я вам кажу, що вона любить вас. А коли питаєте, як то може бути, то я вам скажу. Ви маєте щастє до дівчат. Ось вам і розвязка загадки. Як не вірите, то умийтеся і ходіть зі мною. Зведу вас з нею, і тоді самі побачите, що ніяких дурниць не плету. Моя рада... кувати залізо, поки горяче. Підете зі мною?

— Про се й бесіди не може бути. Я тільки осмішивсь би. Я вірю, що ви так думаєте. Але ви мабуть не знаєте причини її плачу. Як вона плакала, то хиба з досади, що я був такий неприличний, та що її се скомпромітувало би, як би я був безрога і розтрубів. Може вона гадає, що я безрога, що буду чванитися і про неї піде поговір?

Радник пішов до мидниці митися, Климецький став походжати по хаті. Зупинувся біля радника і промовив:

— Бачу, що балакаючи з вами як брат з братом, до цілі не зайду. Мушу инакше. Коли вже так тяжко зворушити ваше серце, коли так тяжко промовити до вашого розуму, і коли ви вже самі забалакали про компромітацію та про поговір, то я також покличуся на сю компромітацію, та відкличуся до вашої чести.

(Дальше буде).